

Lábnymok a sárban

Könyvbemutató Csolnokon

2020 nyarán egy elsőkötetes fiatal szerző, Pfeiffer Gábor fenti című, a Szülőföld Kiadó gondozásában megjelent könyvét ismerhette meg a Német Nemzetiségi Tájház udvarán összegyűlt közel százfőnyi közönség.

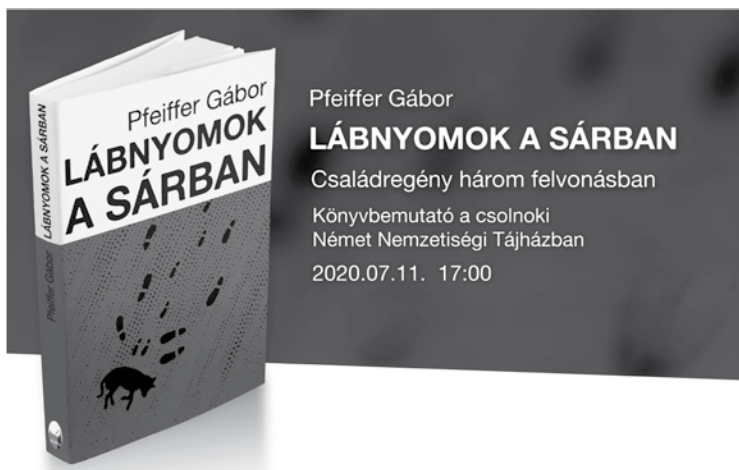
Azon ritka pillanatoknak vagyunk a tanúi, amikor a német önkormányzat szervezésében Csolnokon egy magyar nyelvű rendezvényre hívtuk meg az érdeklődőket – mondta Hárs Gyuláné, a helyi német önkormányzat tagja, a szerző egykori magyar- és némettanára.

– Azért tettük ezt, mert egy olyan könyv született, ami témájánál fogva ehelyütt van otthon. Svábokról szól, akiknek származásuk miatt jutott keserű sors osztályrészül. Bizonyára nemcsak a magam nevében beszélek, amikor elmondom, hogy rendkívül büszkék vagyunk arra, hogy egy csolnoki fiatalember, korát meghazudtoló érettségről tesz tanúbizonyságot. Emlékezik, tájékozódik, keres, kutat, s a családban fellelhető emlékek segítségével is érlelődő gondolatait bámulatos könyvnyedséggel, érzékletes stílusban, szinte guruló mondatokkal tárja elénk.

Ki is Pfeiffer Gábor? Zenész, író, műszerész? 1967-ben született, és a festői szépségű, erős sváb hagyományokkal rendelkező bányászfaluban él. Esztergomban érettségizett, és műszerész szakmát szerzett. Az irodalom iránti komolyabb érdeklődésemet – vallja magáról – a zenének köszönhetem, hiszen például József Attilát, Viszockijt, Faludyt Hóbón keresztül ismertem és szerettem meg.

Negyven éves korában vette megint kezébe a gitárt, ekkor írt újra szövegeket és rövidebb prózát. A blues stílus iránt kötelezte el magát, kis együttesükkel, melyben egyik fia is játszik, országsszerte sok sikerrel lépnek fel. A véletlennek köszönhetően kezdett el érdeklődni családja múltja iránt, a szülőktől, nagyszülőktől szerzett ismeretanyagot rengeteg olvasással, kutatással egészítette ki. Sokat beszélgetett a környezetében élő idősebbekkel, múltbeli apró történeteiket alkotó módon építette munkájába. A hiányzó részleteket bámulatos képzelőerővel kerek történetekké formálta, így állt össze a sok-sok történelmi utalást, korrajzot tartalmazó regény.

A történelmet, ha száraz tényekre és adatokra támaszkodunk, könnyen félre lehet magyarázni, meg lehet hamisítani. Egyedül személyes történetek te-

hetik hitelessé. Ilyen történeteket oszt meg velünk könyvében a szerző családtagjairól és egy kicsit önmagáról is. Így válnak élővé a második világháború évei, átélhetjük a zsidótörvény és a kitelepítés, a hadifogság megrázkódtatásait, majd ízelítőt kapunk a korai szocializmus légköréből, miközben bejárjuk Csolnokot, Budakeszit, Budapestet, Ukrainát, Brnót és az egykori NSZK városait. Az izgalmas családtregény nemcsak fontos helytörténelmi dokumentum, hanem ennél sokkal több. Egyszerre tud hatni az értelemre és az érzelmekre.

A következőkben a regény néhány részletét adjuk közre.

Hárs Gyuláné

Hárs Gyuláné és Farkas Csaba a könyvbemutatón, középen a szerző

Lorelei a suszterájban

Josef Hoffer, a szépreményű, huszonkét éves budakeszi suszterinas, csirizes mutatóját szájába kapva, hunyorogva nézett fel az alagsorból, a valaha szénledobóként szolgáló világítóablak irányába. Épp az előbb ütött a bütykére a kalapáccsal, mikor a szomszéd antikváros cipőjét sarkalta. A szöveget dühösen hajította szét a műhely négy sarkába. Ritkán szentséget, de most rendesen kikelt magából. A kalapács pattogva ért földet a macskaköves padlón. Ahogy felfelé kukucskált, szemeit nemcsak a délelőtti napfény beszűrődő sugarai vakították el, hanem két, hosszú szoknya alól éppen csak kikandikáló formás női boka is, melyek tétován toporogtak az ablak nyílásában. Az ócska fekete spánglis cipőről szakértőként sok szépet nem tudott volna elmondani, de a lábikrákról annál többet. Bár azt inkább laikusként. Hány ilyen lábbelit hoztak már hozzá a sváb lányok? Ugyan csinálja már meg nyikorgósr!

Mikor a vádlik tulajdonosa kopogva elindult lefelé a lépcsőn, azonnal észrevette, hogy a gumikarikával rögzített fehér cérnaharisnyába bújtatott lábszárak kissé görbék. Csak remélni mert: a felsőbb testrészekben sem fog csalódní. Türelmetlenül számolgatta a hátralévő lépcsőfokokat. Még három, kettő, egy koppanás, és ott állt előtte teljes valójában az ismeretlen, naiv tekintetű, szépséges cselédlány. A bokák és a görbe lábszárak folytatása minden képzeletét felülmúlta. Kissé kerekded, sötétbarna fürtökkel koronázott, csillogó szemekkel megáldott arca igazán elbűvölő volt. Barna szemei első látásra kissé borúsnek tűntek, de a figyelmes szemlélő könnyen felfedezhette benne a huncutságot, a cserfességet is. A haja összefonva hátul hullámcsattal, karikában feltűzve, az ajkai cseresznyepirosak. A beszűrődő napfényben mintha maga Lorelei lépett volna elő a mondából, kosárral kezében. Josef egy szempillantás alatt megfedkezett hasogató ujjáról. Akár egy német divatlap címfotója: lapos mell, keskeny derék, széles csípő és nagy fenék, amit a lány öltözködésével is igyekezett kihangsúlyozni. Bár a széles csípő lutri lehet, mert a soványabb sváb lányok előszeretettel varrtak arasznyi vendégszoknyát szoknyájuk derekára. Így kerekebbnek tűntek.

– Előbb utóbb erre a titokra is fény derülhet – gondolta Josef, és tovább tanulmányozta a tüne­ményt.

A feszes, testre simuló, maga készítette, állógalléros, elől gombos hemd remekül állt rajta. Fölötte leiblit viselt. Derékán szorosra kötötte mintás kékfestőből készült szoknyáját, melyet még egy kétoldalt hímzett kötény is díszített.

Közben Rosa is alaposan szemügyre vette a suszterinast. Mikor útnak indult, még valami morgorva, öreg cipészre számított, de végül nem csaltak a reggeli megérzése. Ma valami csodának kell történnie. És tessék, ez a fess legény akadt az útjába.

– Micsoda szikár fiatalember! – gondolta.

Dús, hullámos, lencsőke haja viasszal kordában tartva, hátrafésülve. Kékeszöld szigorú szemei magabiztosságot és biztosságot sugároznak. Penge ajka fölött szintén szőke, alig észrevehető bajusz. Orra nemes ívű. Rosát a náci propagandalapok címlapján szereplő férfiakra emlékeztette. Vastag ceig nadrágja itt-ott ugyan foltozott, de tiszta. A nyakába akasztott, derekán pertlivel megkötött, csupa csiriz kötény alól kikandikált színes, kockás pamutinge. Rosa anyjától mindig azt hallotta, ha egy férfi egy fokkal szebb az ördögnél, az már főnyeremény. De titokban azért mindig ilyen férfiről ábrándozott.

– Szép napot, angyalszemű kisasszony! Mivel szolgálhatok? – kérdezte Josef Rosára kacsintva, kissé rámenősen.

Maga is meglepődött, milyen vakmerő. Valami módon belébújhatott az ördög, de a szebbik fajtából.

– Szép napot! – pirult bele Rosa a megszólításba. – A Böhm uraság új cipőjéért küldött asszonyom. Készen van-e?

– Erre a fekete, finom bőrből készült alkalmi cipőre tetszik gondolni, kis naccság? – kérdezte Josef, és egy suszterkölteményt emelt le a polcról.

– Én nem tudom, fiatalúr. De ha Böhm van ráírva, akkor bizonyára arra – válaszolt tettetett közönyösséggel a lány. De a szíve toporzékolt az inas kedvességétől.

– Hogyan szólíthatom, kisasszony?

– Rosa Koch a becsületes nevem.

– Josef Hoffer suszterinas szolgálatára! – húzta ki magát a gavallér, majd kissé előrehajolva finoman rálehelte a cipőre. Egy puha ronggyal letörölte róla a krétát, és kicsit még glancolt is rajta. Nem volt különösebben rámenős alak, de érezte, azonnal cselekednie kell, ha nem akarja elszalasztani ezt a cekkeres tündért.

– Kedves Rosa kisasszony! Ha nem vagyok túl tolakodó, meghívhatom egy süteményre? Mondjuk jövő vasárnap? Feltéve, ha kap kimenőt – szolt megjátszott nyugalommal. De szíve neki is majd kiszaladt a torkán.

– Először is kisasszonyok nálunk nem teremnek a faluban. Másodszor meg nem vagyok olyan lány, aki első szóra ugrik egy ilyen kis meghívásra, ha érti, mire gondolok – nevette el magát Rosa.

– Egy sütemény csak nem bűn, kisasszony? – nyomta meg a mondat végét Josef, ügyet sem vetve Rosa, megszólítását rossznéven vevő szavaira.

– Azt nem tudom, bűn-e, de a kimenőt valóban meg kell beszélnem a nagyságával – válaszolt már valamivel magabiztosabban Rosa, miközben párosával vette a lépcsőket kifelé a suszterájából.

– Jövő vasárnap a Margitszigeten? – szölt a lány után reménykedve a suszter.

– Talán – mosolygott Rosa, miközben sejtelmesen visszanézett.

Már majdnem felért az utcára, mikor Josef kétségbeesetten felkiáltott:

– Héj, hahó! Rosa kisasszony! A cipő!

Rosa zavarodottan szaladt vissza. Szó nélkül kikapta Josef kezéből, és hóna alá csapva a lábbeliket, sarkon fordult.

– Vasárnap, Dohány utca huszonnyolc. A kapuban várom négykor! De pontos legyen, mert én nem várok ám senkire! – vetette még oda rátartian, és az utolsó lépcsőfokban megbotolva kiesett az utcára.

A randevú

Bárhogy húzta az időt, már háromnegyed négykor ott ácsorgott a kapubejáró előtt, kezében az otthonról hozott tulipánnal. A boltív kóoroszlánja kíváncsian méregette az ismeretlent.

Rosa igazi „úrilányhoz” méltón tizenöt percet váratott magára.

– Csókolom a kezeit, kisasszony! – alélt el majdnem a gyönyörtől Josef, mikor Rosa kecses kacsó-ján megérezte a kölni illatát.

– Üdvözlöm, Josef! Nos, hát hová is megyünk? – vette át a tulipánokat megjátszott közönnyel, miközben kis szíve belül boldogan ugrándozott.

– Milyen figyelmes ez a Josef! – gondolta. – Elisabeth valamit tudhatott.

– Nemrégiben hallottam egy nagyon elegáns cukrászdáról a Margitszigeten, kellemes kerthelyiséggel – próbálta megjátszani a nagyvilági úriembert Josef.

– Nem lesz az túl drága egy suszterinasnak? – szölt kissé lekezelően a frissen szabadult úrilány.

– Ne is törődjön vele, drága Rosa! Nem gondolja, hogy pénz nélkül jöttem! Édesapám igen gavalér módon megajándékozott öt pengővel. De én sem keresek ám rosszul a Kiricsi mesternél

– Akkor indulhatunk is! – karolt bele hangosan kacagva Rosa Josefbe.

A körútig sétálva Rosa locsogásától hangosan tették meg az utat.

– Josef, maga nem is tudja, nekem mennyi gondom van a nagyságáéknál a gyerekekkel, a főzéssel, de főleg a nagyságos úrral, aki bizony néha igazán furán nézeget. Ma is láttam, amint utánam leskelődött, mikor magához indultam.

– Ezen nem is csodálkozom, Rosa. Ma különösen szép ebben az ünneplőruhában.

– Szóval a hétköznapiban már nem is tetszem? Pedig ha legközelebb a suszterájba szalajtanak, nem fogok ám csak a maga kedvéért kiöltözni. Abban biztos lehet.

– Most miért mond ilyet, Rosa? Nekem úgy is nagyon tetszett.

– Na, jó! Most az egyszer még megbocsátok. De azért a Böhme kicsit féltékeny lehetne. És ne vágjon folyton közbe, mert még elfelejtem, mit akarok mesélni!

– Hol is hagytam abba? Szóval tudja maga, mennyi ott az ezüst? Egy álló nap nem tudnám az egészet kiglancolni. Ezek olyan gazdag emberek. Maga olyat még nem is látott. A fiúk meg olyan szemtelenek, alig állom meg, hogy taknyon ne tenyereljem őket néhanapján, pedig én aztán igazán türelmes lány vagyok. De az Évikét, azt nagyon szeretem. Egy ilyen aranyos kislányt szeretnék én is, ha egyszer majd férjhez megyek – kacsintott sokatmondóan Josefre. – Tudja, olyan kis raccsolós. Meg kell zabálni. Hanem az a sok szoba, a mosnivaló, a virágok, a főzés, a mosás... Aztán még a befőzés is az én feladatom minden ősszel. Még jó, hogy édesanyám erre is megtanított. Bár nem nagyon szeretem azt a sok pancsolást. Na de tavaly télen is dugig volt a speiz befőttel, paradicsommal, savanyúsággal. A naccsága meg dicsekszik velem, mintha legalábbis ő rakta volna el. Az amúgy fősvény egy nőszemély. Tíz faluban nem találni még egy ilyet. Képzelve, a múltkor azt mondja nekem: „Rosa, a maga főztje minden pénzt megér.” Na, abból a minden pénzből én semmit sem látok. De amúgy szeretek azért ott lenni. Van náluk sokkal rosszabb is. Mesélik a többiek.

És csak mondta és mondta. Josef nem nagyon jutott szóhoz. De nem bánta. Örömmel hallgatta Rosa édes csivitelő hangját.

– Ha van egy kis szerencsém, egész életemben ezt hallgathatom – gondolta, és elképzelte, ahogy leendő gyerekeikkel játékosan zsörtölődik a még csak gondolataiban létező anyuka.

A körüttől villamossal mentek a Margit hídig. Onnan gyalogosan folytatták útjukat. A híd alatt éppen akkor kúszott át a Zsófia gőzös, kéménykalapját tisztelettudóan hátracsapva. Rosa vidáman integetett a kirándulóknak, és egy kislány visszalobogtatta neki a kendőjét.

– Ma minden olyan tökéletes. Nem gondolja, Josef? De jó is lenne, ha ez a nap sosem érne véget!

A víztorony kecses, égbenyúló, jogarszerű épületénél kicsit elidőztek. Rosa elérékenyülve nézte a piknikező családokat. Képzeletben már ő is ott uzsonnázott Joseffel, három szép fiukkal és az ő kis Évikéjével.

A szabadtéri színpadon éppen a Szakítani nehéz című darabot próbálták. Rosa olvasott róla az Estben, amit asszonya „véletlenül” a konyhában felejtett. Frida asszony szerette, ha a lány kicsit művelődik. Divatosnak számított okos cseléddel hivalkodni a társaságban. A többieket hadd egye a sárga irigység.

– Bilicsi Tivadar és Kiss Manyi! Istenem, ha egyszer láthatnám őket a nézőtérről! Josef, ígérje meg, hogy egyszer elhoz ide! – könnyörgött Rosa.

– Én ugyan még sosem voltam színházban, de ha ez a vágya, megígérem.

– Vigyázzon, mert a végén még a szaván fogom!

– A legnagyobb örömmel, Rosa.

Egy rövid séta után megérkeztek az egykori Nádor kastélyban üzemelő Róna és Flóris cukrászdába. A kerthelyiség már majdnem teljesen megtelt vendégekkel. A pincér nem akarta beengedni őket, mert rögtön kiszúrta, kikkel van dolga. Josef azonban egy pengővel megtoldta a kérést, így mégiscsak talált nekik helyet a fonott székek, asztalok között. A nők kiskalapban, kosztümben, a férfiak zsakettben és cilinderben ültek, hanyagul, a társadalmi ranglétrán való elhelyezkedésüknek megfelelő önérzettel. A sarokban az ernyők alatt már hangolt a szalonzenekar. Rosa kíváncsian fixírozta őket.

– Mivel szolgálhatok, tekintetes urám? – kérdezte a pincér gúnyosan, hangjában érezhetően némi felvidéki akcentussal.

Josef azért sem reagált az élcelődésre. Tudta, a felszolgáló valószínűleg még nála is kevesebbet keres. Rosának egy ischlert és egy párizsi szeletet rendelt, majd később még egy eperhabot, magának pedig egy málnafagyaltot.

A szomszéd asztalnál – micsoda véletlen – pont Löwék ültek. Rosa kicsit kényelmetlenül érezte magát. Óvatosan odaintegetett, de azok gyorsan félrenéztek. Nem vettek tudomást róluk. A lány úgy döntött, nem engedi elrontani ezt a szép napot. Kellemesen elbeszélgettek az édességek mellett. Mindketten meséltek a családjukról, az otthonukról, a munkájukról, a vágyaikról, a terveikről. Rosa ismét szabadjára engedhette a nyelvét. Táncolni nem nagyon akarózott nekik, mert mindketten inkább csak a sramli zenét ismerték, a zenekar meg jobbra Gershwin és Kalmár Pál dalokat játszott. Egyikük sem akarta megkockáztatni, hogy kinevessék.

A végén ittak még egy finom feketét. Josef nem mert fröccsözni, mert nem akart rossz benyomást kelteni rögtön az első randevún. Hét óra körül elindultak vissza a Dohány utcába. Rosa nyolcig kapott kimenőt.

– Hát ez nagyon zsenánt volt – szólalt meg belekarolva lovagjába, csakhogy fitogtassa a bulvárlapokból összeollózott műveltségét.

– Ha ennyire tetszett, eljöhetünk máskor is – húzta ki magát büszkén Josef.

Rosa ajkán bugyborékoló nevetés tört ki.

– Josef, tudja maga egyáltalán mit jelent az, hogy zsenánt?

– Mivel így rákérdezett: nem igazán.

– Hát azt, hogy kellemetlen, – nevetett még mindig a lány.

A kapualjban végre egy óvatos csókra is sor került. Egyikük sem bánta. Amint összebújtak, Josef észrevette, hogy a zsebében kissé összelapulva ott rejtőzik anyja réges-régen elfelejtett meggyes pitéje.

– Kedves Rosa, megkínálhatom még egy kis süteménnyel? – kérdezte nevetve. – Édesanyám sütötte. Elisabeth-féle, világhíres meggyes pite – vette elő az összenyomorgatott finomságot.

A lány boldogan elfogadta, és miután elmajszolta, ujjait nyalogatva megjegyezte:

– Josef, ez sokkal finomabb, mint az összes puccos édesség a cukrászdában. Mintha édesanyám sütötte volna igazi csolnoki meggyből! De azért hozhatott volna egy kis sarkát is. Én azt szeretem a legjobban, ami egy kicsit odakapott.

Jutalmul ígéretet tett a következő randevúra.

Búcsú a falutól

A nap még álmosan vánszorgott a hold nyomában a Pollus felett, és az utasok szinte kivétel nélkül bóbiskoltak a hajnali órán. Fejük neki-nekikoccant a busz üvegének, ahogy a rozoga faros a híres „halálkanyarban” majd háromszázhatvan fokos fordulatot leírva ráfordult a dorogi útra. Csak egy fiatal pár, Maria és Josef intett boldog izgalommal búcsút a párából épp csak kibukkanó Mókus-hegynek. A három fészületet így sem, úgysem láthatták. Amikor a kőbányában megkezdődött a nagyüzemi, robbantásos kitermelés, nehogy megsérüljenek, hátrább kellett vinni őket. De az is lehet, hogy valamelyik pártfunkcionárius szemét szúrták. A falu határában a kis kápolnák is kezdtek már átadni magukat az enyészetnek. Se szándék, se pénz nem volt a megóvásukra.

A Rietlingék háza a kanyar szoros ölelésében lassan eltűnt a bukkanóban.

Josef divatos mustárszínű „Vörös Október Ruhagyár” öltönyben, fehér ingben, nyakkendő nélkül, Maria csinos virágmintás kartonruhában és az egész buszt betöltő mosolyban feszített a hátsó ajtó mellett, a lépcső tetején.

Öltözetük nem kis meglepetést okozott a felszállásnál a munkába induló melósok, és a megrakott puklorkorbokkal piacra igyekvő asszonyok között. Poggyászuk mindössze egy keményfedeles bőröndből és egy kiegészítőből állt.

– Wohín, Maria? – ébredt meg tömedék aknánál Rézi néni a szomszéd utcából.

– Tajcsland – válaszolta Maria büszkén mosolyogva.

– Á, sön sön – kiabált három fogát megvillantva a kicsit süket néni.

A hangos szóra Josef egyik munkatársa is felemelte fejét a mellkasáról és álmosan megkérdezte:

– De kiöltöztél, Szepi. Hol a malteros ruhád?

– Az most egy darabig a kamrában fog lógni a szögön. Aztán dolgozzatok helyettem is, Pista!

Csak az illendőség kedvéért kérdezősködtek. Hiszen hetek óta a látogatásról beszéltek a faluban. Igaz, nem ők voltak az elsők, akik nekiindultak. Akkor már több család meglátogathatta rokonait az NSZK-ban. Sokaknak éltek odakint családtagjai, akik vagy a háborúban kerültek ki, vagy a kollektív bűnösségre hivatkozva lettek kitelepítve, esetleg 1956 után disszidáltak a megtorlásoktól tartva, vagy csak egyszerűen a jobb élet reményében.

Csolnok egy festői szépségű völgyben fekszik a Gete-hegy lábánál, lankáin szőlősökkel és a hegyek gyomrában megbúvó, az utcák alatt tekergőző bányákkal. Mária gyerekkorában még hallotta, ahogy a szobájuk alatt, a tárnákban robbantottak. A falu lakói többnyire szorgos sváb telepések voltak. Bár történetünk idejére a nehéz, de biztos megélhetést biztosító bánya sok bátor „idegent” is odavonzott már. Közülük is sokan benősültek azonban az őshonos csolnoki családokba. Tízből hat férfi biztosan a tárnákban dolgozott. Talán egy család sem akadt, amelyik ne adott volna legalább egy életet a szénnek vagy a háborúnak.

Az asszonyok többnyire otthoni munkát végeztek, de ők sem lustálkodtak naphosszat, mert majdnem minden házhoz tartozott konyhakert, baromfiudvar, disznó az ólban, a határban kukoricás és szőlős. Néhány háznál még ló és tehén is akadt, de a legtöbbet bizony be kellett szolgáltatni a közösbe. Az a nő, aki mégis dolgozott, annak a termelősövetkezet adott munkát. A tízből a maradék két férfi szintén ott dolgozott, a másik kettő pedig dorogi gyárakban, üzemekben iparosként. Ezek azonban valamilyen formában többnyire mind a bányát szolgálták ki.

Josef szakítva a hagyományokkal, apja ösztökélésére inkább kőművesnek állt. Bár egyszer a több pénz reményében kipróbálta a bányászéletet, de mindössze három munkanapot bírt ki a föld alatt. Megijedt a sötét, nyirkos, nyikorgó vágatoktól. Hamar visszasunnyogott az építőiparba.

Maria rövid soroksári cselédkedés és néhány év gyárban töltött munka után, elsőszülött fiukkal volt éppen otthon. Nem olyan régen, 1960-ban házasodtak össze. Bár addigra a szokások és a társadalmi elvárások sokat változtak a faluban, Josef szülei nem örültek maradéktalanul a nincstelen, hatgyermekes bányászcsaládból érkező, félárva menyasszonynak.

Josef ellenben – ami akkoriban ritkaságnak számított – testvérek nélkül nőtt fel. Náluk akadt egy pár sor kukorica, meg néhány nadrágszíjnyi szőlőparcella is a határban. Nem számítottak szegénynek. Anyja papnak szánta, Joseffel ezt viszont elfelejtette megbeszélni. Nem sokat vesztett vele az eklézsia. Suhancként csak a csínytevésen, az ugratáson járt az esze. Nemegyszer menekültek cimboráival lélekszakadva a krutzifixelő Putz bácsi elől. Telente azzal szórakoztatták az öregot, hogy a szatócsbolt bejárati ajtajának támasztottak egy hóembert, és becsengettek. Szegény felesége nem győzte felmosni a jeges fickó után maradt tócsákat. Farsangkor meg a parasztokat kergették az őrületbe. Szétszedték a szekereket, és a ház tetején rakták össze. A szerencsétlen gazda másnap égre-földre kereste a lovaskocsit. Az égen előbb-utóbb meg is találta.

Mária tíz évesen egy bányaomlásban vesztette el édesapját, ezért két bátyjának már nagyon fiatalon munkába kellett állnia. Anyjuk legnagyobb bánatára ők is bányászok lettek. Más választásuk

nem volt. Valamiből etetni kellett a négy kisebbet. Akkoriban még nem volt özvegyi nyugdíj. Mária egyszer volt a Balatonon nyaralni, kárpótlásként apja haláláért.

Anyósa különösen rossz szemmel nézett a fiatalasszonyra. Maria, amikor nekiindultak a nagy útnak, nem szívesen hagyta rá a kis Józsikát, bár az elsőszülött fiúunoka szent volt. Nem rajtuk múlt, hogy otthon kellett hagyniuk, nem vihették magukkal a gyereket. A hatalom tartott tőle, hogy disszidálnak, ha velük tart.

Szeptember közepe volt, mikor a hajnalok már kissé hűvösek, de a nappalok még igazán kellemesek.

Izgatottan számolgatták, mikor érnek Dorogról Budapestre, majd onnan a régen áhított Nyugat-Németországba.

Az utolsó pillanatban érkeztek a dorogi állomásra. A kalauz éppen megfújta a sípot, és a mozdonyból magasra csapott a gőz. Talán éppen Csolnokon fejtették a szenet, ami energiát adott a vasparipának. Josef – mint egy filmben – a már mozgásban lévő kocsi lépcsőjére ugrott, bőröndjét párjának hagyva, aki kissé ijedten, de nevetve szaladt utána. Josef kezét elkapva, végül maga is feljutott.

A vagon tömve volt utasokkal, de szerencséjükre Leányváron két férfi leszállt, így nekik is jutott végre ülőhely, közvetlenül az ablak mellett. A piliscsabai laktanyánál felszállt pár orosz katona két bátisnya társaságában. A nőket körülengte a Krásznája Moszkva semmivel össze nem téveszthető, borzalmasan édes, émelyítő illata. Az utasok tüntetőleg elfordultak tőlük, pedig igazából nem zavartak senkit. A bakák unottan pöfékeltek a kocsi peronjában, míg a nők a budi tükrénél hangosan locsogva mázolták ízléstelen pirosra szájukat.

Búcsú így is, úgy is

Amikor 1938-ban létrehozták, Georg Franz-cal és Johann-nal együtt az elsők között lépett be a Volksbundba, ami kezdetben még csak kulturális szövetségként, népművelési egyesületként működött. Később azonban jelentős szerepet játszott a Waffen-SS először törvénytelen, majd 1942 februárjától már legális magyarországi toborzásaiban. Az első illegális jelentkezőket még a budapesti Deutsches Hausból, hatvanfős csoportokban csempészték ki az országból az SS teherautóin. Később már szervezeten, vonattal szállították az önkénteseket.

A toborzásoknak három szakasza volt a magyarországi németek körében. Törvénytelen, önkéntes és kényszersorozás. A harmadik szakaszban már az sem számított, ha az illető nem tudott németül, esetleg beteg vagy testi hibás volt.

A Pfeiffer-fiúk Dorogra, a Cseh vendéglőbe jártak a többi suhancsal együtt a gyűlésekre.

– A magyar hadseregben csak büdös svábok vagyunk! Az első sorba küldenek golyófogónak! A SS-ben mindenki rendes kiképzést kap, és akár még tiszt is lehet belőle! Ha lesz elég jelentkező, a Führer tudni fogja majd, mekkora területet kapjunk vissza! – tüzelték a szónokok a fiatalokat.

Földet, házat az elfoglalt területeken, birodalmi állampolgárságot, az itthon maradt családtagoknak pedig segélyt ígértek... És az agitáció sikerült.

1942 márciusában, amikor a németek sorozást tartottak Pilisvörösváron, Georg fivérével, Franz-cal együtt rögtön jelentkezett. Mivel rajongott a fegyverekért, fel sem vetődött a kérdés: bevonuljon-e. Bátyját inkább a kalandvágy és az eszme hajtotta. Harmadikuk, Johann már nős és két éve a kis Josef boldog édesapja volt. Ő inkább elkerülte a toborzókat. Eszébe se jutott velük tartani, ha már a bánya amúgy is mentességet adott neki. Egy családból amúgy sem vinnének három fiút a frontra.

Miután alkalmasnak találták őket, nem töltvén még be a nagykorúságot jelentő huszonnegyedik évüket, olyan szülői beleegyezésre is szükségük volt, amiben azok az SS-be való belépésük támogatása mellett magyar állampolgárságuk elvesztését is tudomásul veszik.

A szülők vonakodva, de végül is aláírták a nyilatkozatot.

Másfél hónap várakozás után végre megjött a behívó.

A fiúk izgatottan, anyjuk és apjuk vegyes érzelmekkel forgatták a papírost. Pfeifferék büszkék voltak a két laklira, de féltették is őket.

Franz fontoskodva mutogatta a bálban barátainak a behívóparancsot.

– Na, gyerekek, majd ha ilyenetek lesz, akkor ti is elmondhatjátok magatokról, hogy felnőttek vagytok.

Epp a közösség védőszentjét, Nepomuki Szent Jánost ünnepelték. Több bál is volt aznap a faluban, mert a különböző társadalmi háttérű fiatalok más-más helyen szórakoztak. Míg a parasztok és tanultabbak a Strass vendéglőben, a szegényebb bányászok Putzék kocsmájában mulattak.

Még véletlenül sem keveredhetett a két csapszék közönsége, mert annak mindig csúnya verekedés lett a vége. Néha még a bicska is előkerült. A parasztok amúgy is sokat piszkálták a bányászokat. A szenesek kecskéit gúnyosan csak bányásztehénnek hívták.

A két népcsoport egyharmad-kétharmad arányban oszlott meg a bányászok javára. A hétköznapokban is elkülönülve éltek. A településnek voltak gazdagabb és szegényebb részei. A földművesek a falu leghosszabb utcájában, a Bauergassén nagyobb házakban laktak. A takaros épületekhez gazdasági udvar, istálló és baromfiudvar is tartozott. Lovuk, tehenük, szekerük is akadt.

Persze azért kapcsolódási pont is volt bőven a két népcsoport között, de az alá- és fölrendeltségi viszony mindig világos volt. Ha a bányászok megkapták a szénjárandóságukat, a parasztok szállították el szekérral. A fuvart aztán a bányászok ledolgozták a földeken.

A bányászok többnyire a kolóniában, kis szoba-konyhás lakásokban éltek, amit a bányavezetés építtetett nekik.

Zsidót a faluban csak egyet ismertek, a péket. De az is beházasodott a svábok közé. A bánya sok embert odavonzott, de akárhonnan és akármennyien is jöttek, a döntő többség mindig a sváb népesség maradt.

A besorozott fiúk, „úgyis egyszer élünk – ki tudja, holnap ihatunk-e még” jelszóval, mérték nélkül öntötték magukba a bort és a méregerős pálinkát. Franz az italtól megerősödve összeverekedett egy betévedt parasztfiúval. Georg mindig gyűlölte az erőszakot, de féltette a bátyját. Közéjük állva próbálta megakadályozni a csetepatét, így végül ő húzta a rövidebbet. Neki is behúztak egyet. Felrepedt a szemöldöke.

Franz nem is vett róla tudomást, hogy öccse éppen védeni próbálja, ugyanúgy kakaskodott tovább.

Georg meglegelte az erőszakos társaságot, feldúlva, vérző fejét fogva elvonult egy csendes sarokba. Remegve rágyújtott. Így próbált menekülni a számára idegen helyzetből. Idegesen pöckölgette a hamut cigarettájáról, mikor megállt mellette Teréz. Nem is vette észre, hogy ő is itt van a bálban. Sosem jártak. Minek? Pista egy órán belül úgyis berúgna. Teréz meg kivel táncolna? Nem is sejtette, hogy Teréz csak miatta jött el. Még egyszer, utoljára látni akarta.

A szépasszony megilletődve Georg szeméibe nézett, aztán félszegen mosolyogva megszólította: – Hiányozni fogsz, te nagy gyerek! Nagyon vigyázz magadra, kis hadnagyom, és mindenképpen gyere haza! Én várni fogok rád! Te nagyon jó fiú vagy, Georg, nem maradhatsz ott a fronton! Szükségem van rád! Neked még itt lesz dolgod, velem.

Szoknyája hajtókája alól elővett valamit.

– Kicsit vérzik még a homlokod. Töröld meg ezzel, és tedd el emlékebe! Mást nemigen tudok adni neked. Gondolj majd rám, ha néhanapján a kezedbe kerül!

Közben egy könnycsepp gördült végig lassan az arcán.

– Köszönöm Teréz... asszony! – kapta el remegő ujjal a könnycseppet Georg, még mielőtt az a padlóra hullott volna. Visszajövök, ígérem – válaszolt hebegve, miközben szíve majd kiugrott a helyéről. Sosem gondolta, hogy ez a beszélgetés valaha is elhangozhat kettejük között.

Teréz részegen kacszázó férje után sietett. Az ajtóból visszafordult, és egy keserédes pillantással búcsút vett a fiútól.

Georg töltött magának egy pohár bort, és addig nézegette ujján a könnycseppet, míg az lassan el nem párolgott bőrének melegétől.

A szerző, Pfeiffer
Gábor blues-gitáros